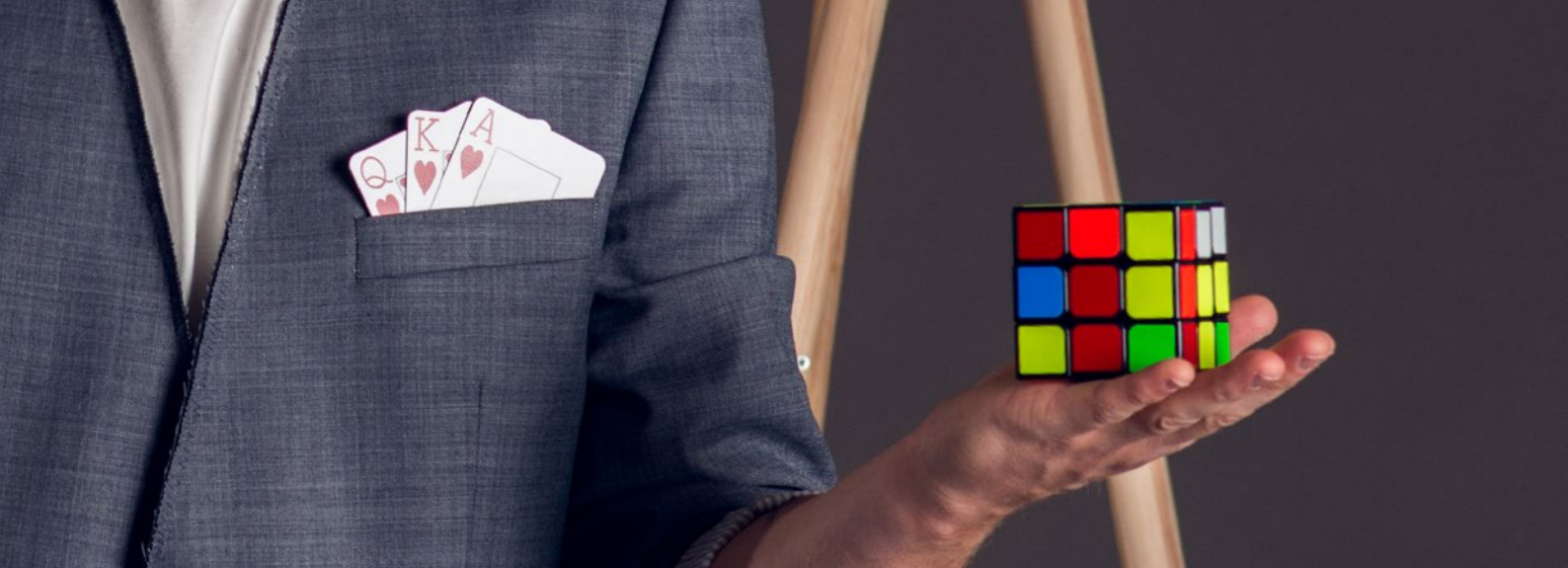

CIRKUSFLÄTAN

– en interregional samverkansmodell för cirkus

Om varför Cirkusflätan blev till

2019 träffades tjänstepersoner från fyra regioner och konstaterade att vi alla arbetade med cirkus och cirkusutveckling i respektive region, på olika sätt och på olika plan. I dessa fyra regioners kulturplaner stod cirkus med som en verksamhet, det vill säga det fanns ett politiskt beslut att regionen ska arbeta med cirkus.

Vi såg att genom en gemensam satsning där vi kan samarbeta mellan regionerna och skapa strukturer för fortsatt arbete, skulle det ge större möjligheter för cirkusens utveckling. Vi startade ett interregionalt samarbete och samverkan kring cirkusens utveckling i Sverige.

Vår gemensamma strävan var att sprida professionell cirkus samt att arbeta för bättre villkor för utövarna. Genom att skapa en modell för samarbete och samverkan skapar vi även en hållbar kulturell infrastruktur för cirkus.

I ett utvecklingsprojekt finns det utrymme att prova och undersöka vilka strukturer som är nödvändiga, vilka stöd som krävs och hur vi ska samspela och samverka så att det blir det bästa för cirkusfältet.

Om hur Cirkusflätan strukturerades

De fyra regionerna som träffades var Stockholm, Västra Götaland, Östergötland och Skåne. Region Skåne valde att inte gå med i projektet direkt, men följde det med stort intresse.

När vi påbörjade samarbetet var Region Stockholm den enda regionen som hade en cirkuskonsulent anställd på heltid. Region Västra Götaland hade precis anställt en cirkuskonsulent på halvtid inom ett annat projekt.

Samtidigt som projektet Cirkusflätan startade fick Riksteatern ett nationellt uppdrag att arbeta med cirkus. Något som inte fanns när projektet skrevs fram men där vi tack vare det nya uppdraget fick tillfällen att under projektets gång diskutera våra olika roller och hur vi kan samarbeta.

Under det tredje projektåret kom även Region Skåne, Region Värmland, Region Jönköpings län och Region Västernorrland med. Nu blev vi en fläta som bredde ut sig i stora delar av Sverige!

Region Östergötland blev huvudprojektledare med ansvar för ekonomi och ansökningar/redovisningar. Vi skapade en styrgrupp med en representant från varje region, dvs tre personer under år 1 och 2 och sju personer under år 3. I styrgruppen satt personer med mer övergripande syn på verksamheten och kulturens infrastruktur överlag. Dessutom skapades en arbetsgrupp med samma antal personer som hos styrgruppen och bestod av utvecklare/konsulenter från respektive region.

Om de olika perspektiven i Cirkusflätan

Vi identifierade tre perspektiv att samverka och stärka initialt; pedagogiskt perspektiv, utövarperspektiv samt arrangörsperspektiv. Projektet blev en trestegraket då första året handlade om att tre regioner startade upp de olika perspektiven för att sedan ha som mål att fler regioner och samarbeten skulle tillkomma.

Pedagogiska perspektivet

Här var fokus på att få fler cirkuspedagoger. Det finns en stor efterfrågan på cirkuspedagogisk kompetens och insatser gjordes för att säkerställa att pedagoger har en grundläggande kunskap om bemötande, säkerhet och cirkuspedagogik.

Utövarperspektivet

Fokus på att skapa bättre förutsättningar för cirkusutövare. Målet var att skapa residensmöjligheter, platser för skapande, kompetensutveckling och samarbeten så att hållbara nätverk för framtiden byggs.

Arrangörsperspektivet

Här genomfördes kunskapsstärkande insatser för arrangörer för att öka viljan och kunskapen kring att arrangera cirkusföreställningar. Workshops, seminarier samt insatser som identifierade behov både hos aktörer och hos arrangörer genomfördes.

Alla tre perspektiv har haft ett referensråd kopplat till sig. Råden bestod av representanter från respektive medverkande region. Råden har haft betydelse i utformandet av olika insatser inom projektet.

Om vad som har hänt i Cirkusflätan

Workshops, seminarier och utbildningar

Cirkusflätan har arrangerat många olika workshops, seminarier och utbildningar under projekttiden.

Under pandemin i början av projektet blev många seminarier digitala. Det gjorde dock att tillgängligheten ökade för deltagarna och det spelade mindre roll var i Sverige man var verksam.

Flera digitala seminarier om att arrangera cirkus genomfördes och riktade sig till både arrangörer som redan börjat arrangera cirkus och till arrangörer som inte gjort det tidigare. Med på seminarierna var organisationer, riksteaterföreningar, aktörer osv.

Ett digitalt seminarium arrangerades riktat till cirkusaktörer med rubriken ”Cirkus i kulturbyråkratın”. Syftet var att ge en bild

av vilka stöd och strukturer som finns för cirkusaktörer. Medverkande var representanter från Kulturrådet, Konstnärsnämnden, Riksteatern och regionala företrädare.

Inom Cirkusflätans pedagogiska perspektiv skapades en digital fortbildning i cirkuspedagogik och didaktik för cirkuspedagoger. Kursen utvecklades i samråd med det pedagogiska rådet i projektet. Fortbildningen gick sedan på turné genom Västra Götaland, Östergötland och Region Stockholm under hösten 2022 med ett 30-tal deltagande cirkuspedagoger från hela landet.

En heldagsutbildning i att arrangera cirkus erbjöds till arrangörer och tekniker i Stockholms län. En liknande utbildning planerades även i Östergötland, men den ställde in på grund av för lågt deltagarantal.

Däremot genomfördes i Östergötland en workshop i wall-acrobatic i samarbete med föreningen Nycirkus Öst och Östgöta-teatern. Den workshopen vände sig till yrkesverksamma cirkusartister från de tre regionerna som ingår i Cirkusflätan.

Under projektets tredje år genomfördes en pedagogkonferens i Norrköping där ett 40-tal pedagoger från hela Sverige deltog. Upplägget togs fram av referensrådet för pedagogperspektivet tillsammans med arbetsgruppen. Konferensen ägde rum under en helg i Norrköpings Ungdomscirkus lokaler och hade ett fullspäckt program där det handlade om allt från pedagogiska tips, riggning och säkerhet med mera.

Material

Det har tagits fram en handledning för uppstart av cirkuspedagogisk verksamhet – 1, 2, 3 CIRKUS.

Arbetet med att ta fram innehåll och formuleringar för handledningen genomfördes i nära samarbete med Cirkusflätans pedagogiska råd under hösten 2021. Handledningen spreds under våren 2022 till kulturskolechefer, kultursamordnare, fritidspedagoger och fria organisationer med intresse av att starta upp cirkuskolor eller liknande. En podd med sex avsnitt spelades in som instuderingsmaterial till den digitala fortbildningen för cirkuspedagoger. Poddens olika avsnitt berörde allt från bemötande, barnets utveckling och gruppdynamik till trygg miljö, planering och att skapa en cirkusföreställning och har sedan efterfrågats och spridits i fler cirkuspedagogiska sammanhang.

Residens

Under projektet har totalt 12 residens genomförts. Alla residens har varit möjliga att genomföra tack vare ett nära samarbete mellan lokala, regionala och nationella aktörer, institutioner och kommuner.

Residensen har varit utformade på olika sätt beroende av residensvärdarnas önskemål, förutsättningar och möjligheter. Ramen har dock varit erbjudande om att verka på en viss plats, en ersättning samt i de flesta fall boende.

Alla deltagande regioner har haft minst ett residens under projekttiden. Det har gett möjlighet att tillsammans med residensvärden på platsen undersöka hur ett residenssamarbete kan se ut även i framtiden.

Turné

Under 2022 genomfördes en gemensam cirkusturné mellan Cirkusflätans regioner. Erbjudandet till arrangörerna var att få möjlighet att arrangera en cirkusföreställning där Cirkusflätan stod för turnéläggning, subventionerade föreställningen samt stod för resor och boende. Arrangören ansvarade för värdskap, biljetter, lokal, marknadsföring och kontakt med artisten på plats. Två arrangörer per region utsågs plus två arrangörer från de regioner som i läget då inte ingick i Cirkusflätan men som under den tiden visat ett stort intresse av att komma med. Valet landade på föreställningen *Minnet* av och med Peter Åberg/Out of the box.

Om vad vi har lärt oss i Cirkusflätan

Genom att samarbeta och samverka har vi kommit längre tillsammans i utvecklingen av vårt arbete med cirkus.

När vi gick in i projektet visste vi att vi som regioner är organiserade på olika vis, att vi har olika uppdrag och olika förutsättningar. Trots den vetskapen slogs vi ändå av våra olikheter under projektets gång. Ibland kunde vi hitta likheter men ibland fick vi bara låta oss bli inspirerade av varandra och konstatera att det inte går att överföra vissa arbets sätt mellan regionerna.

Som cirkusaktör är arbetsfältet ibland hela Sverige och även hela världen. Det är oerhört viktigt att vi, offentliga verksamheter, organisationer osv tillsammans lägger det pussel som kan skapa bättre möjligheter och bättre strukturer för att cirkusen ska nå ut och aktörer ska ha möjlighet att vara verksamma.

Genom ett utvecklingsprojekt hade vi möjlighet att prova olika modeller och skapa testmiljöer för att se hur vi kan gå vidare i det reguljära arbetet.

Det har varit lärorikt att se vad vi som regioner ska och kan göra – och vad vi inte ska göra. Det är viktigt att regionerna har den plattform och stabilitet som krävs för att utveckla arbetet och genom att samarbeta tillsammans med andra strukturer och organisationer skapa bästa möjligheter för cirkusens utveckling.

Under sista delen av projektet skickade vi ut en enkät till cirkusaktörer och organisationer som Cirkusflätan har varit i kontakt med under projektet. En enkät skickades även ut till alla regioner i Sverige. Frågorna som ställdes var olika beroende på vem mottagaren var, men det som svaren visade på var:

- Cirkusflätan har gjort skillnad.
- När samarbeten på olika nivåer och med olika organisationer genomförs skapas nya möjligheter för cirkusaktörer.
- Flera regioner är nyfikna och vill vara med med för att utbyta erfarenheter och lära sig i ett framtida samarbete.
- Det finns mycket kvar att göra.

CIRKUSFLÄTAN

Sammanfattningsvis

- Vi har fått större förståelse för och insyn hos de olika regionernas uppdrag och förutsättningar.
- Vissa satsningar inom Cirkusflätan hade vi inte kunnat genomföra med samma kraft om vi inte hade gått samman.
- Vi har fått större kännedom om varandras styrkor och svagheter.
- Vi har lärt oss vad vi kan göra och vad vi inte kan göra som Region.
- Vi har skapat oss en gemensam bild om hur cirkusområdet ser ut.
- Vi har byggt långvariga relationer och skapat dialog med andra tjänstepersoner och cirkusutövare.
- Vi har fått en större kunskap kring cirkusområdet i stort.

Fakta om projektet

Namn: Cirkusflätan – en interregional samverkansmodell för cirkus

Projekttagare: Region Östergötland, Region Stockholm, Västra Götalandsregionen samt från 2022-09-01 även Region Värmland, Region Skåne, Region Västernorrland, Region Jönköpings län.

Projekttid: 1 september 2020 – 29 februari 2024

Budget: 3,1 mkr

Finansiärer: Kulturrådet samt medverkande regioner.

Om hur vi går vidare efter Cirkusflätan

Vad har då hänt hos regioner sedan vi startade Cirkusflätan?

- Flera regioner har nu regionala cirkusutvecklare/konsulenter.
- Flera regionala kulturplaner har med cirkus som ett område regionen ska arbeta med.
- Flera regioner har ett intresse av att se över hur de kan arbeta med cirkus framåt och vad deras roll kan vara i sin region.

Projektet har visat att vi bör fortsätta att samarbeta och samverka. Vi vill bilda "Nätverk för regional cirkusutveckling" – ett nätverk för tjänstepersoner på regional nivå eller tjänstepersoner utsedda av regioner att arbeta med att stärka cirkusområdet utifrån ett främjandeuppdrag.

Utformningen av nätverket måste få växa fram organiskt utifrån de behov och förutsättningar som finns.

Syfte med nätverket är att skapa samverkan mellan regionerna för att stärka strukturer och ge större möjligheter för cirkusens utveckling. Genom all erfarenhet från Cirkusflätan vill vi fortsätta att utgå från de olika spåren: pedagogiskt, utövare, arrangörer. I nätverket kommer vi att dela erfarenheter och kunskap och stärka samarbeten mellan regioner.

Om du vill veta mer ingående om projektet Cirkusflätan så ta kontakt med någon av de medverkande regionerna.

